

Österhaninge

NR 5 • 2008

församlingsblad

**SÄG VAD
DU TYCKER!**

Vi vill bli bättre på det vi
gör och behöver dina
synpunkter – besvara
enkäten. **Mitten**

Julnatten

– när himmel och jord förenas. **Sidan 10-11**

Vardagsnära. Söndagsöppen. Livsviktig.

– Lär känna din församling. **Sidan 8-9**

Martin Luther – vem var han?

Lär känna människan bakom reformatorn
och frihetskämpen. **Sidan 4-7**

Svenska kyrkan
ÖSTERHANINGE FÖRSAMLING

Ett ljus lyser i mörkret

"Det folk som vandrar i mörkret ser ett stort ljus, över dem som bor i mörkrets land strålar ljuset fram." Jesaja 9:2

Varifrån kommer ordet jul? Det är ett gammalt fornnordiskt ord som betecknade tiden för vintersolståndet. Då firade man att året vände. Nu kunde det inte bli mörkare för ljuset skulle komma tillbaka. Ordet jul låter som om det bar på en hemlighet.

För oss är den hemligheten Kristus. Han är vårt ljus i mörkret. Jesaja talar om sin tids ångest och fruktan, om ett folk som vandrar i mörkret men han kommer med tröst. Detta folk skall se ett stort ljus en dag. Det skall ordna sig.

Efter en resa till Tyskland i Luthers fotspår tänker jag på hur det ordnade sig för Martin Luther. Han greps av en sådan ångest och fruktan vid ett åskväder att han lovade Sankta Anna att han skulle bli munk om han överlevde. Han kom levande ur åskvädret och inträdde som munk i augustinerklostret i Erfurt.

Men ångesten ville inte släppa sitt grepp om honom hur mycket han än bad och biktade sig.

Han blev prästvigd 1507 och teologiedoktor år 1512 och han ägnade sig nu åt tolkningar av främst Psaltaren och Romarbrevet. I Romarbrevet mötte han de befriande orden om rättfärdiggörelsen genom tron allena (läs mer i artikeln om Luther på sidan 4-7). Luther mötte en barmhärtig Gud och reformationen bröt fram.

Då han senare gifte sig med Katharina von Bora kom deras hem att bli en evangelisk prästgård där samtal fördes vid borden (medarbetare och studenter

deltog i måltiderna) och där hustrun Katharina självklart deltog. Paret fick många barn och just detta kom att förändra Martins gudsbild – han såg att Gud också kunde vara som en mor

som ömt vårdade sina barn.

I julens heliga barn har ljuset från Guds värld kommit till oss.

Carita Wigell
Präst i S:t Eskils kyrka

Österhaninge församling

Besöksadress _____ Runstensvägen 14
Postadress _____ Box 113, 136 22 Haninge
Telefon växel _____ 08-555 670 00
Telefax _____ 08-555 670 03
www.osterhaningeforsamling.se
E-post: osterhaninge.forsamling@osterhaninge.com
Plusgiro _____ 10 00 04-1

Telefontid Mån-fre kl 08.30-12.00

Bokning av dop

Karin Olausson _____ 08-555 670 25

Bokning av vigsel eller begravning

Marika Guhrén _____ 08-555 670 04

Kyrkogårdsförvaltningen

Kyrkogårdschef
Kai Toneby _____ 08-555 670 01
Assistent
Carolina Hösoyén _____ 08-555 670 02
E-post: kyrkogarden@osterhaninge.com

Behöver du prata med någon som har tystnadsplikt?

En präst finns alltid tillgänglig
måndag-fredag kl 10.00-12.00
Ring vår växel _____ 08-555 670 00
eller besök oss.
Mellan kl 23.00-06.00 kan du nå Jourhavande präst på telefon _____ 112

Kyrkoherde

Martin Marcolla _____ 08-555 670 34
Telefon bostad _____ 08-777 56 49

Redaktion & information

Redaktör/informatör
Charlotte Persson _____ 08-555 670 36
Informationsassistent
Catharina Fredrikson _____ 08-555 670 35

Grafisk produktion AD Design, Stockholm
Tryck Stjärntryck, Stockholm

Svenska kyrkan
ÖSTERHANINGE FÖRSAMLING

Julfirande på Kryckan

Julafton kl 12.00 Julsaga, andakt och julmat. Vallakyrkan, Sleipnerv 111. Kryckan håller öppet tisdag-torsdag i julveckan, nyårsveckan stängt. Vi öppnar igen på trettandedagen den 6 jan.

Jul i gemenskap

För andra året i rad bjuds människor in till Immanuelskyrkan för att fira jul i gemenskap med god mat, julklappar och underhållning. Förra året kom 1 500 personer.

– Det blir en varm och öppen gemenskap för hemlösa, ensamma, fattiga barnfamiljer och de som söker ett alternativt julfirande, säger Annelie Edrén, verksamhetschef sociala verksamheter, Stockholms Stadsmission.

Julfirande i Immanuelskyrkan,
Kungsstensgatan 19, pågår julafton, juldagen och annandag jul kl 17-21.

Julkampanjen

Svenska kyrkans julkampanj handlar i år om klimatet och om rättvisa. I världens fattigaste länder är mer än 40 procent av befolkningen under 15 år. Extremare väder med fler naturkatastrofer slår hårdast mot barnen och värst drabbas barn som redan lever under svåra förhållanden i Afrika och Asien.

Julen är en tid för hopp, ljus och kärlek. Ge din finaste julgåva till Svenska kyrkans arbete för en klimaträttvis värld.

Ge en gåva
90 0122-3 Pg
900-1223 Bg

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

Svenska kyrkans internationella arbete

Svenska kyrkans internationella arbete är det nya namnet för allt internationellt arbete som bedrivs inom Svenska kyrkan – det ersätter Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission, SKM, som fanns tidigare.

Hur beskriver man hela vidden av Svenska kyrkans internationella arbete?

Hela världen är den korta formulering som valts för att beskriva det globala engagemanget. Hela världen beskriver sammanhanget vi lever i. Men ordet *hela* är också ett verb, ett aktivt engagemang. Tanken går till det gammaltestamentliga fredsbegreppet shalom som handlar om att hela brustna relationer till Gud, till medmänniskor, till skapelsen. En rättvis värld handlar om att se helheter.

Det som utmärker Svenska kyrkans internationella arbete är dess bredd. Vi är en del av ett stort internationellt nätverk som garanterar kvalitet och närvaro. Tillsammans med partner arbetar vi långsiktigt med landsbygdsutveckling, hiv, fred, mänskliga rättigheter och demokrati. Genom ACT International har

vi ett aktivt och kompetent katastrof- arbete i ett nätverk av 127 kyrkor och organisationer.

Vi driver också ett viktigt påverkans- arbete, för vi vill inte stillatigande se hur en orättvis handelsstruktur ruinerar fattigare länder. Eller att de måste betala skulder istället för att satsa på utbildning och sjukvård. Rättvis handel, skuldavskrivning och ökat bistånd är nödvändiga förutsättningar för att utrota fattigdom och hunger.

Svenska kyrkan tillhör världens största nätverk – den världsvida kristna kyrkan. Där möts människor på en gemensam grund, tron på Jesus Kristus. Genom kontakt med andra kyrkor utvecklas vår kyrka, vi får inspiration och insikt om kyrkans uppgift i dagens samhälle och värld. Vi får dela erfarenheter och resurser med varandra.

En kyrka är aldrig till för sin egen skull. Allt hon tar emot får hon ge vidare. Tillsammans finns vi i hela världen – för att hela världen.

Resa till passionsspelen i Oberammergau

På 1600-talet härjade pesten svårt i stora delar av Europa. I den lilla staden Oberammergau hade halva ortens befolkning avlidit. I ett krismöte beslöt de styrande att uppföra ett passionsspel om Jesu liv och leverne, om staden skonades från pesten. Det berättas att från den dagen var det ingen som dog av pest i Oberammergau. Första spelet uppfördes

år 1634. På senare år har spelen uppförts vart tionde år, nästa gång år 2010.

Församlingarna i Södertörns kontrakt arrangerar en resa till passionsspelen i Oberammergau sommaren 2010. Intresseanmälan för att delta i resan kan göras redan nu, tel: 08-555 670 00 (kl 8.30-12.00) Mer information kommer i nästa församlingstidning.

Frihetskämpen Martin Luther – vem var han?

En ung man, som vandrar hemifrån till sitt universitet drabbas plötsligt av ett våldsamt åskväder. Rädd för både Gud och döden ropar han "Hjälp, heliga Anna, jag vill bli munk!" Så börjar vad som skulle bli en dramatisk tid för Martin Luther som munk, präst, professor och reformator. Han föddes 1483 och var nu, 1505, magister dvs lärare i filosofi och etik. Han höll sitt löfte och blev munk.

Dramatiken i Martin Luthers liv berodde mycket på det motstånd han mötte. Hans far, bergsmannen Hans Luder (senare ändrade Martin efternamnet till Luther), ville att Martin skulle bli jurist och hävdade att han bröt mot budet "Hedra din fader och din moder" när han i stället blev munk och präst. Kanske hade han lockats in i kloster av Djävulen. Och hans lärare fann det både onödigt och farligt att han som munk ständigt läste Bibeln.

Huset där Luther föddes i Eisleben.

Det största motståndet Luther mötte låg dock i hans egen själ. Han tog munklivet mycket allvarligt och försökte noggrant följa klostrets alla stränga disciplinregler. Dessa innebar att munkens liv skulle vara perfekt – han fick inte tänka onda tankar om någon annan, han skulle älska "sina fiender" och framför allt skulle han av egen kraft älska den Gud som ställde alla dessa krav.

Ingen ro i själen

Som munk var det Martin Luthers plikt att bikta sig regelbundet, men han gjorde det så ofta att hans biktfäder och munk-

bröder tyckte att han överdrev. Han fick aldrig ro i sin själ. Han skulle av hjärtat och av kärlek till Gud ångra allt, han skulle bekänna allt och inte glömma någon av sina synder och han skulle göra bot genom späkningar och fastor m.m. Men han kände aldrig att han verkligen *av hjärtat ångrade allt* eller *förmådde bekänna allt*. Ofta återvände han till bikten samma dag som han redan biktat sig. En del har tolkat detta som att Luther inte var riktigt frisk psykiskt, men hans arbetskapacitet talar mot detta.

Han blev snart andreman i sin gren av augustinerorden och fick t ex resa till Rom för att tillsammans med en ordensbroder reda ut vissa organisatoriska ting inom orden. Det var då han upptäckte hur det "heliga Rom" för honom genom prästerskapets girighet och otukt framstod som "den babyloniska skökan", dvs den bibliska symbolen för det värsta av synd, orenhet och avgudadyrkan man kan finna.

När Luthers oro och kamp med en vred Gud fortsatte tog hans prior Staupitz itu med honom. Luther berättar själv i sina bordssamtal:

"Min prior Staupitz satt en gång fundersam ... på vår gård. Till slut sa han: 'Herr magister, ni borde ta doktorsgraden, så ni fick någonting att göra'. ... jag satte mig till motvärn. Jag drog fram många skäl, framför allt att mina krafter var uttömda, att jag inte hade långt kvar att leva. Då sade Staupitz: 'Vet ni inte, att Vår Herre måste uträdda många stora ting? Till det behöver han många kloka och visa människor, som kan hjälpa till med att ge honom råd. När ni än dör, måste ni vara hans rådgivare.'"

Torget i Wittenberg med Stadtkirche i bakgrunden där Martin Luther

Med det gav Luther med sig och promoverades som Doktor i Den Heliga Skrift år 1512. För att ha råd med promotionen fick han låna pengar av Wittenbergs kurfurste Fredrik den vise, universitetets skapare. Men då fick han lova att också verka som predikant i stadens församlingskyrka. Dessa två uppdrag, som

Augustinerklostret i Erfurt där Luther bodde sina första år som munk

predikade nästan varje vecka i 32 år.

Staty av Luther på torget i Eisleben (hans födelsestad). Dörren på Slottskyrkan i Wittenberg där Luther sägs ha spikat upp sina 95 teser.

professor och predikant, ansåg Luther hade påtvingats honom och av detta gjorde han en poäng – de var inte självvalda uppgifter utan legitimiteten i uppdragen hade han fått av påven och kyrkan och fursten och samhället.

Förlåtelse – en Guds gåva

Redan 1513 påbörjade Luther det som ända fram till hans död var hans huvudsakliga arbete – att föreläsa om Bibelns böcker. Det var inte bara en rent vetenskaplig verksamhet utan också något som rörde hans egen och andras själar. Han grep sig först an Psaltaren. Det var troligen i arbetet med den eller med Paulus brev, som Luther gjorde det man brukar kalla den reformatoriska upptäckten. Han berättar själv långt senare, att orden "rätt" och "Guds rättfärdighet" alltid slagit ned som en blix i hans samvete. Är Gud rättvis, måste han straffa, hade han tänkt. Men när han grubblade över orden "Den rättfärdige skall leva av tro" (Rom 1:17) upptäckte han att om den rättfärdige skall leva av tro, så är Guds rättfärdighet inte vår förtjänst utan Guds gåva. "Så fann min ande tröst. Då för-

vandlades dessa ord och blev ljuvliga för mig." I denna upptäckt av rättfärdiggörelsen genom tro, ligger grunden för det som senare blev reformationen.

Den enda slutsats Luther vid den tidpunkten själv drog av sin upptäckt, var att teologiutbildningen måste förändras. Bort med de senmedeltida teologerna som byggde på Aristoteles och menade att människan av sig själv kan älska Gud och därför "förtjänar" förlåtelse. Nu skulle man studera Bibeln och Augustinus och betona att förlåtelse och rättfärdighet helt och hållet är Guds gåva. Människan kan inte komma med något eget bidrag till sin egen frälsning. Luthers personliga upplevelse och teologiska arbete hängde ihop.

Luthers 95 teser

När Luther verkade som predikant i Stadtkirche i Wittenberg mötte han år 1517 människor som menade sig ha köpt sig sin frälsning genom att ha inhandlat avlatsbrev. Mot denna avlatshandel formulerade Luther på latin 95 teser, vilka han sannolikt spikade upp på Slottskyrkans dörr. Dessa innehöll kritik också

mot den kyrkliga botteologin och mot påvens makt över det som skedde med själarna bortom döden i skärselden.

Luthers teser var en inbjudan till en akademisk teologisk disputation. Men ingen ville disputera med honom. Samtidigt översattes hans teser till tyska av hans studenter och trycktes i stor upplaga. Boktryckarkonsten, som var relativt ny, gjorde det möjligt att sprida teserna så att väldigt många fick del av dem. Luthers tankar spred sig som en löpeld över hela Tyskland – här fanns argument mot Rom och påven, som under lång tid förtryckt tyskarna både själsligt och ekonomiskt.

Hot om bannlysning

När Luther så småningom förhörde av påvens utsända fick han stå till svars främst för sin syn på påvens auktoritet. När han hävdade att himmelrikets nycklar inte bara givits till Petrus och hans efterträdare utan till hela församlingen blev han kallad kättare och värd att brännas på bål. År 1520 utfärdade påven därför en bulla mot honom som hotade med bannlysning om han inte återkallade

Martin Luther

Rummet där Luther översatte Nya testamentet till tyska på borgen Wartburg.

sina kätterier och sina kätterska skrifter. Just under detta dödshot gjorde Luther saken värre med sina tre kanske viktigaste skrifter.

I *Till den Tyska Adeln* hävdade han att alla döpta är präster och kan och får tolka Skriften – påven och präster och munkar har inte mer makt än andra i andliga ting. Och påven och kyrkan har inte makt över kejsare och furstar.

I *Om Kyrkans Babyloniska Fångenskap* visade han utifrån Skriften att det finns endast två sakrament, dop och nattvard. Men de var i "fångenskap" bl a därför att vinet förbehölls prästen och nattvardsfirandet uppfattades som ett offer framburet till Gud. Nej, både bröd och vin är till för alla och Kristus, närvarande i bröd och vin, är en gåva till dem som äter och dricker av dem.

I *Om en kristen människas frihet* var hans tes dubbel: "En kristen människa är den friaste herre över allting och ingen underdånig och en kristen människa är den tjänstvilligaste tjänare under allting och alla underdånig". I tron är människan fri i sitt samvete, men i förhållandet till sin nästa är hon bunden att tjäna i kärlek.

Dessa tre skrifter var oerhört störande för den romersk-katolska kyrkans teologi och liv. Därmed kritiserades föreställningen att den kristna människan skulle kunna förtjäna Guds nåd. Tanken att vissa – präster och munkar/nunnor – skulle vara särskilt religiösa och stå närmare Gud än andra avfärdades. Att nattvarens sakrament skulle vara något prästerna hade makt över och frambar som ett offer till Gud avvisades också. Luthers tankar i dessa skrifter under-

minerade slutligen och totalt den dåvarande kyrkans makt och tankevärld. I sitt mod inför dödshotet brände Luther bokstavligen sina skepp då han den 10 december 1520 brände påvens bulla och den påvliga lagen.

Bibeln på folkets språk

Följden blev att Luther bannlystes och fördes inför riksdagen i Worms där han avkrävdes en enda sak, att ta tillbaka allt han skrivit. Som den konsekventa och modiga människa han var vidhöll han att endast om man med Skriftens ord och förnuftiga resonemang kunde visa att han hade fel, skulle han ta tillbaka. Det ville eller kunde hans motståndare uppenbarligen inte. De använde endast makt-språk och förklarade honom fredlös – han förbjöds framträda offentligt, hans

Matsalen i Luthers och Katharinas hem där bordssamtalen fördes.

skrifter skulle förstöras och vem som helst kunde ostraffat förgripa sig på honom. Han fick dock fri lejd från Worms och på resan därifrån blev han "kidnappad" av Fredrik den vises män, som placerade honom i skyddsarrest högt uppe på borgen Wartburg. Där satt han gömd – många trodde han var död – och skrev febrilt, framför allt översatte han Nya testamentet från grekiska till samtida folkspråk. Nu var det viktiga att Skriftens ord skulle kunna nå alla läskunniga. På den byggde ju Luthers tro och tänkande.

Maning till fredligt uppror

Frihetskämpen Luther blev snart tvingad betona att frihetskampen skulle vara fredlig. Uppror mot påven fick inte göras med vapen utan endast med ord. Inte heller skulle kyrkans förnyelse påtvingas människor utan endast göras med ord och undervisning. Därför gick han till skarpt angrepp mot dem som handgripigen kastade ut helgonbilder och på annat sätt ville förändra kyrkan med våld. I en evangelisk kyrka är det frihet som gäller. Ingenting är nödvändigt utom ordets förkunnelse, dop och nattvard. Helgonbilder, fasta, liturgiska kläder m.m. kan man ha eller vara utan. Bara man inte ser dessa ting som nödvändiga för saligheten. Därför är i Luthers efter-

följd det mesta i kyrkan fritt – det är mänskliga överväganden och inte gudomliga befallningar, som ligger bakom kyrkoordning och gudstjänstens utformning.

I detta sammanhang tycks Luthers auktoritet ha fungerat. Värre blev det i samband med bondeupproret. Luther sökte då först vädja till furstarna att inte förtrycka bönderna och sedan mana furstarna att med all makt och allt våld förhindra böndernas terroristiska framfart, när de brände både slott och kloster. Ingen lyssnade på honom och därmed inleds en annan fas i Luthers liv. Hans auktoritet fungerade inte och han var inte längre lika populär bland folk. Trots att han var bannlyst och fredlös blev han – i de områden som var evangeliska – alltmer en kyrkobyggande patriark.

Munken som gifte sig

Sedan han efter 20 år lagt av sig munkkåpan gifte han sig, mer eller mindre motvilligt, med den förrymda nunnan Katharina von Bora (Käthe). Han gick in i familjelivet och fick sex barn som han älskade ömt och gav honom tillfälle att reflektera över Gud som Far och Mor som älskar oss, precis som han och Käthe älskade sina barn. Av fursten fick han det f d klostret, och där bodde han med sin familj, andra släktingar och många inne-

boende studenter. Han hade många besökande som frågade honom om allt mellan himmel och jord. Det Luther då yttrade skrev hans kolleger och studenter ned i hans *Bordssamtal*. Hushållet, hushjuren och ekonomin stod hans "herr Käthe" för och utan henne hade Luther säkert haft ett långt svårare liv. Hon ömmade mycket för sin bannlyste, fredlöse och alltmer sjuklige makes liv under hans sista år ända fram till hans död 1546.

Arvet efter Luther

Vilken betydelse har Martin Luther, som vi mött honom här, idag?

Här kort några punkter av vad jag tycker vi kan lära av honom:

1. Friheten i samvetet genom tron och att människovärdet inte beror på vad vi gör, våra prestationer, utan på vilka vi är, därför att Gud gett oss livet och förlåtelsen.
2. Det allmänna prästadömet - alla döptas rätt och möjlighet att tolka Bibeln och vittna om sin tro. De vigda är inte annorlunda, inte mer andliga, än andra.
3. Att inte göra uppror eller förändringar med tvång och våld utan med ordets makt – med förkunnelse och undervisning.

Göran Agrell, Teol. Dr och Lutherkännare.

Foto: Catharina Fredrikson, Charlotte Persson.

Vill du veta mer?

Lästips:

- Krauklis, Martin, Martin Luther – liv och verk, Larsons förlag 1999
- Sandström, Allan, Munken som gjorde uppror, Artos nytryck 2007
- Tomlin, Graham, Luther och hans värld, Cordia 2007
- Svensson, Per, Dr Luther & Mr Hyde. Om tro och makt då och nu, Cordia 2008

Luthers liv och teologi

En kurs om Luthers liv och teologi ges av Sensus tisdagarna 10/3, 17/3, 24/3, 31/3 och 14/4 2009 kl 14-17 i Medborgarhuset, Medborgarplatsen. Kursledare: Göran Agrell och Peter Strömmer.

Frågor och anmälningar: Eva Ajaxén, Sensus, 08-615 57 27.

Dr Luther & Mr Hyde

- om tro och makt då och nu

"Viktig. Visst, det har man väl förstått. Varför? Tja, det har man väl egentligen aldrig riktigt förstått." Så inleder Per Svensson, författare och kulturchef på tidningen Expressen, sin bok om Martin Luther: Dr Luther och Mr Hyde – om tro och makt då och nu (Cordia förlag).

Svenssons bok är inte bara en biografi om Martin Luthers liv. Det är en berättelse om vad reformationen har blivit upphov till från 1500-talet och framåt, i religiös och politisk bemärkelse, i vårt land, i Europa och andra delar av världen. Det är både spännande och bitvis kuslig läsning om det som är vår historia, men som också präglar vårt samhälle och sätt att tänka idag.

Martin Luther är en paradox. Han kastade en världsordning över ända men var samtidigt fylld av skräck och avsmak inför oordningen – såväl sin egen själs hotande kaos som de hotfulla bondemassorna. Han var en kompromisslös rebell men förknippas i dag av de flesta svenskar med furstefjäsk och glädjelös plikt-moralism. Hur går det ihop? Per Svensson skriver:

“Är Martin Luthers roll som svensk stadsideolog förklaringen till att samtida svenskar om de någon gång trots allt nämner Luther så gott som undantagslöst låter honom personifiera det tråliga och tråkiga och tyranniska i tillvaron? Schablonen om en Luther som sitter på svenskarnas axlar och

tvingar oss att slita och släpa istället för att njuta av livet är ett dubbel-fel. För det första är den svenska entusiasmen för klämdagar och grillkvällar med lådvin svår att förena med bilden av ett land vars inbyggare

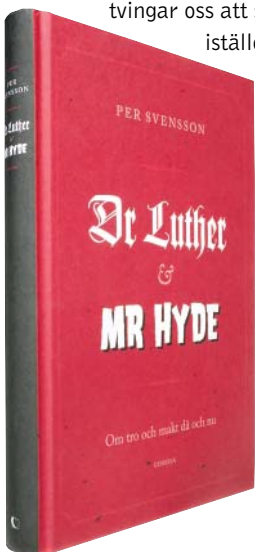
är pinade och plågade av puritanism och pliktmoral. För det andra var Luther inte någon glädjelös slavdrivare. Han hade många problematiska och frånstötande sidor, dock knappast just dessa.”

Att Martin Luther var en person som kämpande med sina egna mörka sidor är något Svensson har tagit fasta på och jämför honom med R.L Stevensons berättelse om Dr Jekyll och Mr Hyde. I boken beskriver han Luther som en “konservativ revolutionär, en mörker-man med en lära av ljus, förmedlare både av budskapet om den kristna människans frihet och dogmen om den trålbundna viljan. Jekyll och Hyde.”

“Berättelsen om Dr Jekyll och Mr Hyde gestaltar centrala teman och konflikter i den kristna, inte minst protestantiska, tanketraditionen: arvsyn-den och den fria viljan, kampen mellan det onda och det goda i varje människa, den helgjutna autentiska människan som ideal och den diaboliska dualismen som öde (...)” Eller som det uttrycks i Romarbrevet 7: “Det goda som jag vill, det gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag.”

Det här är en bok som inte väjer för eller tillrättalägger något. Luther och reformationen på gott och ont, sida vid sida. Det finns risk att läsaren stupar i den långa utläggningen om bondeupproret i bokens början, men för den som tar sig igenom ger berättaren mustiga och levande bilder av de olika händelser som utspelar sig. Per Svenssons bok är läsvärd för den som inte bara vill fördjupa sig i vem Martin Luther var, utan också förstå lite mer av arvet han lämnat efter sig och tillsammans med författaren hitta svaret på den inledande frågan: varför Martin Luther blev en så viktig person.

Charlotte Persson

Vardagsnära. Söndagsöppen. Livsviktig.

Svenska kyrkan är en öppen och demokratisk folkkyrka. Våra verksamheter och gudstjänster är öppna – för sökare, tvivlare och troende. Som medlem i Svenska kyrkan har du del i en stor gemenskap och en viktig verksamhet.

Gud som är kärlek, Jesus som har uppstått och en helig ande som ger liv, det är kärnan i Svenska kyrkans budskap och grund för allt som händer och sker i församlingarna. Genom dop, konfirmation, vigsel och begravning finns kyrkan med i alla livets skeden – i både sorg och glädje.

En mötesplats i vardagen

Österhaninge församling vill vara en mötesplats och en kraftkälla mitt i vardagen. Vi hoppas att du ska hitta en plats i någon del av allt som händer i församlingen.

Barnverksamheten är stor och livfull, med rytmik, öppna barn- och föräldragrupper, barntimmar, babymassage, miniorer och fritidsgrupper. För de lite större barnen finns tjejgrupp, juniorer, ungdomsgrupper och en musikgrupp.

Musikverksamheten innefattar bl a körverksamhet för alla åldrar, musikguds-

tjänster och konserter, lunchmusik, orgeldagar och sommarkvällsmusik. Inte minst i advents- och jultid fylls kyrkorna av musik och konserter i olika former. Under hösten har en ny ungdomskör startat – Södertörns ungdomskör – med sikte inställt på en resa till Tanzania 2010.

Omsorg om medmänniskan

I församlingen finns fyra diakoner som på olika sätt arbetar med diakoni inom församlingen. I Handen är den huvudsakliga diakonala verksamheten förlagd till Kryckan i Vallakyrkan. Här serveras lunch tre dagar i veckan, det finns tid för samtal och meningsfull sysselsättning för daglediga och människor som på olika sätt är utsatta i vårt samhälle. Många frivilliga hjälper till i verksamheten.

Varje termin startar samtalsgrupper för dem som förlorat en nära anhörig eller vän. Under året arrangeras utflykter för pensionärer och andra daglediga.

Några gånger per månad serveras sopp-lunch i Brandbergen, Jordbro, S:t Eskil och Vendelsö kyrka.

Under 2008 har Öppna rum startat i S:t Eskils kyrka med föreläsningar, workshop, en stilla dag och samtalsgrupper. Öppna rum vill vara en mötesplats med plats för livsfrågorna och samtal kring sådant som är viktigt i livet för vuxna människor.

Landets fjärde största församling

Österhaninge församling har drygt 53 000 invånare – varav ca 32 500 är

medlemmar i Svenska kyrkan. Vi är landets fjärde största församling och här arbetar 64 personer. År 2007 förrättades 97 vigslar, 370 dop, 211 begravningar och 113 ungdomar konfirmerades. Varje vecka firas gudstjänster och kvällsmässor i våra kyrkor och förra året besöktes de av sammanlagt 42 000 gudstjänstbesökare.

Kyrkans verksamheter är öppna för alla och finansieras till stor del av kyrkoavgiften som församlingens medlemmar betalar. Under 2009 kommer kyrkoavgiften för medlemmar i Svenska kyrkan att vara oförändrad – 83 öre per intjänad hundralapp. Även begravningsavgiften (som betalas av alla skattebetalare) är oförändrad, d v s 12 öre.

På www.osterhaningeforsamling.se hittar du aktuell information om verksamheten där du bor. Välkommen att ta plats i din församling!

Charlotte Persson

Nytt i budgeten 2009

Österhaninge församling jobbar långsiktigt för att behålla stabiliteten i ekonomin och har idag bra förutsättningar för att utföra sitt uppdrag och göra de satsningar som behövs.

– En god ekonomi är avgörande för en stabil och långsiktig verksamhetsutveckling. Genom tydliga prioriteringar och mål kommer man långt. Utmaningen är att både satsa och hålla igen. Församlingsborna ska kunna räkna med en bra kvalitet i verksamheten under överskådlig tid, säger Tommy Lundin, kyrkorådets ordförande.

Några områden som är prioriterade i 2009 års budget:

– *Det diakonala arbetet.* Den huvudsakliga diakonala verksamheten bedrivs på Kryckan. Att finnas till för de som är mest utsatta i samhället har alltid varit kyrkans uppdrag. Den diakonala verksamheten har också breddats de senaste åren och församlingens diakoner jobbar, förutom på Kryckan, med verksamhet för äldre och kontakt

med ungdomar. Alla distrikt serverar också soppluncher kontinuerligt under året.

– *Konfirmation.* Församlingen vill erbjuda ett brett och attraktivt utbud av konfirmationsalternativ. Inför läsåret 08/09 har det varit stor efterfrågan på läger- och resealternativen – lägren på Got-

land och resan till Assisi har dubblats för att så många som möjligt ska få de alternativ de valt.

– *Lokaler.* De lokaler församlingen förfogar över är i gott skick eftersom resurser läggs på kontinuerligt underhåll. Under 2009 kommer en betydande satsning att göras på Jordbro kyrka, för att täta och förbättra kyrkobyggnaden.

– *Informationsarbetet* i församlingen har fått ökade resurser under de senaste åren, vilket kommer till uttryck bl a genom att församlingsbladet nu kommer ut med fem nummer per år (mot tidigare fyra). Hemsidan uppdateras och utvecklas löpande och vi satsar också på veckoannonseringen i Mitt i Haninge, för att de boende i försam-

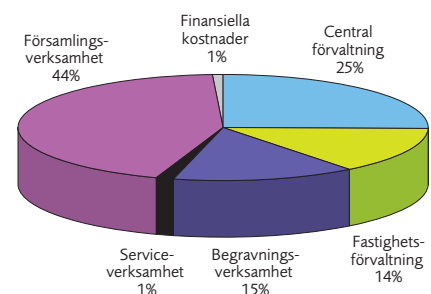
lingen lätt ska kunna hitta information om gudstjänster och aktiviteter.

– *Musiken* har också fått ökade resurser i årets budget, inte minst körverksamheten.

Under 2008 har Per Westberg på Svenska kyrkans Församlingsförbund på uppdrag av Österhaninge församling gjort en utredning kring framtidsfrågor i församlingen. En av de frågeställningar som behandlas där, är hur församlingens närvaro i den nya stadsdelen Vega ska se ut i framtiden. Utredningen tar också upp frågor om hur det inre arbetet i församlingen ska kunna samordnas och effektiviseras.

Charlotte Persson

Österhaninge församlings bruttokostnader för 2009 är 59 miljoner

Julnatten – när himmel och jord förenas

Två saker vet jag om människan, att hon har fötterna på jordskorpan och huvudet under himlavalvet. I mellanrummet har hon att leva sitt liv. Hur det går till är frågan.

Min mamma skriver i locket. När julen är över och julgransbelysningen krånglats ner i sin låda, skriver hon på insidan av locket, i kortformat, vår familjs årskrönika. Där står om vilka barn, barnbarn, svärsöner och svärdöttrar som firat jul i huset i Västeråker. Där står något om årets sorger och glädjeämnen och en och annan väderleksrapport. Vissa år mer präglade av jordskorpan, andra mer av himlavalvet.

Sedan jag fått egen gran gör jag likadant. Skulle jag gå händelserna i förväg och redan nu skriva något om det år som snart passerat skulle det nog handla om sjukskrivning och jobbsökningar, om barn som slår ut tänder och som tappar tänder och säkert några rader om grävda potatisland, fantastiska frökataloger och

blommande pioner. Allt som allt, trots barnen och pionerna, mer av jordskorpan vedermödor än himlavalvets hälsning. Och det är det ju inte mycket att göra något åt. Vi gör vårt bästa utifrån de förutsättningar som livet erbjuder. Det är inte särskilt mycket vi kan påverka. Mest handlar det om att hitta ett rimligt förhållningssätt till den verklighet som är vår, utan att vare sig tron, hoppet, eller kärleken går förlorad. Vilket inte är någon liten uppgift.

Jag är kristen för att jag lärt känna en Gud som varit människa och vet vad det betyder. I annat fall hade jag inte varit intresserad. Att Ordet blev kött och tog sin boning ibland oss är helt avgörande. Jag försöker förklara för mina två flickor vad det innebär. Lite underligt är

det ju att morfar varje julafton, efter julmaten men innan julklapparna, läser om barnet, stjärnan och änglarna. Hur många gånger föds Jesus egentligen och hur hänger det ihop med våren och påskäggen?

Jag gör så gott jag kan och tiden kommer att utvisa om jag lyckats förmedla det väsentliga i tron. Vad jag önskar att jag kan förmedla är storheten i att Gud blir liten. En Gud som väljer att födas till människa och under så dåliga omständigheter; knappt tak över huvudet, långt hemifrån, liten, ynkelig, beroende och alldeles vanlig – det inget största förtroende. Då vet jag att han vet – vad det är att vara människa. Och jag kan ana att min uppgift som människa handlar om att leva just det liv som blivit

Personaltytt

mitt. Har Gud varit här och delat livsvillkoren måste det betyda att livet går att leva. Att det är möjligt också när jordskorpan skaver och smärtar. Om inte Gud väjer för det mänskliga så vill inte jag det heller.

Men det räcker inte, vad jag också måste göra, är att någon mörk och stjärnklar natt ta med mig mina döttrar ut under himlavalvet. Troligtvis kommer ingen stjärna att lysa just ovanför vårt hus i Segersäng, knappast hör vi änglar, fast det kan man inte vara helt säker på, och herdar får vi nog klara oss utan. Men där vill jag berätta om den Gud som spränger himlavalvet och gör det omöjliga möjligt – då han övervinner döden. Jag vill tala om Gud som omöjlig att begripa och omfatta, om Gud alltid större och alltid annorlunda. Bara så kan mitt människovärde få rätta proportioner. Bara så kan jag få hopp om att vedermödorna här inte är slutet, inte fröjderna heller för den delen, utan att Gud har omsorg om mig i livet och bortom döden. Bara så kan jag våga tro att Guds hand vilar över allt brustet och plågat i denna värld och att dess helande kraft en dag ska genomströmma allt. Jag vet, när jag ser Gud i Marias armar, att jag inte längre behöver vara ensam, men när jag ser Honom uppspikad på korset och hör kvinnornas rop om att graven är tom så vet jag – det änglarna visste redan första natten – att jag inte längre behöver vara rädd, vare sig för himlavalv eller jordskorpa.

Därför är det ingen tvekan om att julen ska firas år efter år efter år. För oavsett hur sekulariserade vi annars än är, så är julnatten – med granar och ljus och gröt och klappar och allt det där andra – en alldeles nödvändig påminnelse. När det nya mjuka lilla barnet ligger där i Marias armar och änglaskörerna bara inte kan hålla tyst längre, så är himmel och jord förenade, en gång för alla. Livet som är mer än vi kan se och omfatta har blivit kropp. Guds djupa kärlek till sin skapelse är uppenbarad. Ingen behöver längre tveka. Och det vore bara dumt om vi inte tog chansen, att rakt in i våra liv ta emot den där skruttiga gudamänniskan. Det är evangelium och det gör skillnad i våra årskrönikor.

Eva-Karin Holst

Magnus Back, präst

Sedan augusti arbetar jag som präst med inriktning på unga i S:t Eskils kyrka. Jag är 34 år och bor i Täby. Mina intressen är läsning, film, hunden, familjen, kyrkan osv.

Jag har sedan min konfirmation 1989 varit aktiv samt jobbat inom kyrkan som ungdomsledare, konfirmationsledare, gudstjänstledare, vaktmästare m m. Jag prästvigdes i juni 2006. Mitt kall till präst kom då jag var ungefär 18 år, men jag gjorde "en Jona" och spenderade ett antal år på flykt från kallet. Hösten 1997 påbörjade jag till slut mina studier i teologi.

Att vara präst är för mig det bästa som finns – att få jobba nära mina medmänniskor och så att säga följa dem från födelsen till den sista vilan och att försöka visa på Guds närvaro i dagens samhälle.

Jag ser det som en stor ynnest att få jobba med och i Gud dagligen. Min kallelse är att jobba med barn och unga, som är vår kyrkas och vårt samhälles framtid. Jag tror att vi alla borde lyssna mer på vad ungdomar har att säga om sin omvärld.

Maria Helena Karlqvist, församlingsassistent

Jag har sedan mitten av augusti arbetat som församlingsassistent i Jordbro med huvudinriktning mot ungdomsarbete vilket bl a innebär konfirmandarbete, ansvar för ungdomsverksamheten och skolbesök.

Mina rötter har jag i Östergötland (Linköping och Mjölby) samt delvis i Hotuskär (Åbolands skärgård, Fin-

land). Jag är gymnasielärare (i religion och historia) men studerade också teologi vid sidan av min lärarutbildning. Jag är uppvuxen i Svenska kyrkans tro och tradition, och har varit aktiv i olika delar av dess verksamheter under större delen av mitt liv. Som lärare kom jag i kontakt med ungdomars andliga sökande. I den rollen förmedlade jag kunskap om religioner bl a kristendom, vilket jag trivdes utmärkt med samtidigt som jag kände att jag skulle vilja arbeta mer utifrån ett konfessionellt perspektiv, där det fanns tid och utrymme för ungdomars egna tankar och funderingar på ett helt annat plan.

Jag känner att jag går en inspirerande och kreativ tid till mötes med många nya sociala interaktioner och jag ser verkligen fram emot att få vara en del av den här församlingen och dess mångsidiga verksamhet!

Mona Tonkin, diakon

Sedan oktober är jag anställd som diakon i Österhaninge församling. De senaste tio åren har jag arbetat som arbetsterapeut med rehabilitering och på olika äldreboenden. I somras vigdes jag till diakon.

Jag bor med min familj i Älvsjö och har nyligen fått ett barnbarn. Jag tycker om att vara ute i naturen, trädgårdsarbete, friluftsliv och att läsa en bra bok. Reser gärna till Egypten och har inspirerats av öknens spiritualitet.

Inriktningen på min tjänst är att arbeta med äldre och det är också det jag har mest erfarenhet av. Jag ser mycket fram emot att tjäna som diakon här i församlingen.

Mikael Johansson och Marcus Sohl

I början av hösten fick Österhaninge församling två nya kyrkvaktmästare: Mikael Johansson, som också är fastighetsskötare, och Marcus Sohl.

Rakkauden korkeaveisu jouluaikana

Vaikka osaisin laulaa kaikki joululaulut neljällä kielellä, mutta lauaisin ne ilman rakkautta, olisin vain kumiseva vaski tai helisevä symbaali. Vaikka tuntisin joulupukin salaisen joululahjalistan, vaikka minulla olisi herkullisin Janssonin kiusauksen ohje ja vaikka ehtisin postittaa kaikki joulukorttini ajoissa ennen viimeistä postituspäivää, mutta minulta puuttuisi rakkaus, en olisi mitään. Vaikka jakaisin kaiken omaisuuteni nälkää näkeville tv-kanavien tai Pelastusarmeijan joulukeräyksissä ja vaikka palaisin loppuun kaikkien jouluvalmistelujen keskellä mutta minulta puuttuisi rakkaus, en sillä mitään voittaisi.

Rakkaus on kärsivällinen, se ei ärsyynny siitä että lapset ovat tiellä kun teen joulusiivoustavaan rakkaus iloitsee siitä, että lapsetkin ovat mukana joulun odotuksessa. Rakkaus ei käytä kyynärpäitä lelukaupassa päivää ennen jouluaattoa vaikka oikeanmerkkistä nukkea olisikin jäljellä vain yksi ainoa kappale.

Rakkaus ei kadehdi eikä halua omakseen toisten joululahjoja. Rakkaus ei kersku eikä pöyhkeile vaikka olisikin saanut kaikkein kalleimman tietokonepelin lahjaksi. Rakkaus ei etsi omaa etuaan eikä kirjoita pitkiä toivelistoja itseään varten. Rakkaus antaa mieluummin kuin saa. Rakkaus ei katkeroidu eikä ärsyynny vaikka mummi olisi taas kutonut joululahjaksi vääränväriset villasukat. Rakkaus antaa anteeksi ystävälle, joka unohti lähettää joulukortin eikä muistele kärsimäänsä pettymystä. Rakkaus iloitsee kun totuus voittaa ja maassa vallitsee hyvä mieli ja joulurauha.

Tietokonepelit voivat unohtua komeron nurkkaan, golfmailat voivat ruostua ja kalorit helmikaulanauhakadota. Mutta lahjoista suurin – rakkaus – ei koskaan katoa.

Siunattua joulunaikaa kaikille toivottaa Eija ja Katija

Joulunajan tapahtumia St. Eskilin kirkolla

26/11 klo 18.00 Lauluilta

7/12 klo 15.00 Kauneimmat joululaulut

25/12 klo 9.00 Jouluamun jumalanpalvelus

Gudstjänster i advents- och jultid

Varje sön- och helgdag firar vi gudstjänst kl 11.00 i S:t Eskils kyrka. Här nedan presenteras ett urval av gudstjänster och konserter. Fullständigt program finns i Mitt i Haninge och på hemsidan: www.osterhaningeforsamling.se

1 i advent 30 november

Kl 11.00 Gudstjänst
Carl Henrik Widlund. Österhaninge kyrkokör & Fredrik Ohlsson, trumpet
Arbetskretsens julbasar efter gudstjänsten

2 i advent 7 december

Kl 11.00 Temagudstjänst med nattvard
Carita Wigell, S:t Eskils lilla barnkör
Kl 15.00 Finskspråkig musikgudstjänst
De vackraste julsångerna.
Eija Alpimaa Magnusson
ensemble ur Österhaninge kyrkokör

Fredag 12 december

Kl 07.00 Luciafirande
Haninge sångklasser

Lördag 13 december

Kl 18.00 Luciafirande
S:t Eskils barnkör,
S:t Eskils ungdomskör
Catharina Ekeberg

3 i advent 14 december

Kl 11.00 Gudstjänst med nattvard
Helena Stenhammar
Kl 18.00 Körkonsert med julton
PRO-kören Höstblommorna,
Solveig Bücking, dirigent

4 i advent 21 december

Kl 11.00 Gudstjänst med nattvard
Ulla Löfgren
Kl 19.30 Julkonsert. Församlingens
vuxenkörer, Södertörns Brass

Julafton 24 december

Kl 11.00 Samling vid krubban
Magnus Back, Charlotta Lindholm Lundblad; tvärflojt, S:t Eskils barnkör
Kl 17.00 Julbön
Magnus Back, Catharina Ekeberg, sång

Juldagen 25 december

Kl 07.00 Julotta
Eija Alpimaa Magnusson,
ensemble ur Österhaninge kyrkokör
Kl 09.00 Finsk julotta
Eija Alpimaa Magnusson

Annandagen 26 december

Kl 11.00 Musikgudstjänst
Julens psalmer och sånger. Carl Henrik Widlund, Österhaninge kyrkokör

Nyårsafton 31 december

Kl 17.00 Nyårsbön
Magnus Back, Catharina Ekeberg, sång

Nyårsdagen 1 januari

Kl 11.00 Gudstjänst

Österhaninge kyrka

1 i advent 30 november

Kl 11.00 Gudstjänst
Martin Marcolla, Margit Zeijlemaker; sång, Anders Kästel; trumpet
Kl 18.00 Musikgudstjänst
"Advent går in" Martin Marcolla
TyresöSångarna & Margarita Långberg,
Österhaninge kyrkokör &
Mikael Fahlstedt

4 i advent 21 december

Kl 16.00 Julkonsert. Församlingens
vuxenkörer & Södertörns Brass

Julafton 24 december

Kl 23.00 Julnattsmässa
Martin Marcolla
ensemble ur Österhaninge kyrkokör

Juldagen 25 december

Kl 07.00 Julotta. Carita Wigell,
Camilla Jansson Rönning, sång

Ikonmålning

Vill du lära dig måla ikoner i bysantinsk tradition? I vår anordnas en kurs på tisdagar kl 18.00. Start 20 januari. Anmälan till Gabriel Briones Jara 073-684 28 16

Sopplunch

En gång i månaden serveras sopplunch direkt efter lunchmusiken i S:t Eskils kyrka kl 12.00, 10 december och 14 januari.

Barnverksamhet

Här är ett urval av våra barngrupper, läs mer på www.osterhaningeforsamling.se Anmälan (ej öppna grupper) tel: 555 670 32/47

Babymassage 0-10 mån

Onsdag kl 14.00-16.00

Babyrytmik 0-12 mån

Måndag kl 13.30-15.30

Småbarnsrytmik 1-2 år

Onsdag kl 9.00-11.00

Öppen barn och föräldragrupp 0-3 år

Måndag, tisdag, torsdag kl 9.00-11.30

Torsdag kl 13.00-15.30

Barntimmar 3-5 år

Måndag, onsdag, fredag kl 9.00-11.30

Föräldrar på nytt?

En grupp för er som fått barn igen efter ett längre uppehåll eller fått ert första barn sent i livet. Måndag kl 13.00-15.30

Miniorer 7-10 år

Tisdag kl 14.30-17.00

Lördagsgrupp 0-5 år

Öppen barn och föräldragrupp – en möjlighet för dig som yrkesarbetar eller av annan anledning inte kan vara med i grupperna under veckorna. En lördag i månaden kl 9.00-11.30: 24 januari, 21 februari, 21 mars, 25 april och 16 maj. Vi leker, målar, pysslar och fikar tillsammans. Sångstund och en liten andakt med berättelser från Bibeln finns också med. Info Anki Bokvist.

Ungdomsverksamhet

Juniorer 10-13 år

Vi har plats för fler i gruppen på måndagar kl 16.00-17.30. Upptäck, lek, sporta, pyssla! Vi jobbar med ett tema varje gång, fikar och gör utflykter. Anmälan och frågor: Anna Andersson, 555 670 44.

UGH – Ungdomsgruppen fr 14 år

Onsdagar udda veckor kl 18.00-20.30, start 14 januari.

Körer

Körerna startar den 13 januari.
Anmälan: 08-555 670 13

S:t Eskils lilla barnkör 5-6 år

Tisdag kl 17.30-18.00

S:t Eskils barnkör 7-12 år

Tisdag kl 16.15-17.00

S:t Eskils ungdomskör från 13 år

Tisdag kl 18.30-20.00

Österhaninge kyrkokör

Tisdag kl 18.30-21.00

Södertörns ungdomskör

- en ny kör som startat under hösten, med siktet inställt på en resa till Tanzania 2010. Är du mellan 18-25 år, sångintresserad, kan läsa noter, vill öva en lördag/månad och är redo för antagningsprov, så är det här kören för dig! Kontakta Mikael Fahlstedt, 555 670 12.

Brandbergens församlingslokal

Jungfruns gata 415

15 januari. Kl 12. Sopplunch.

Öppna rum

– en mötesplats för livets frågor

Under våren planerar vi samtalsgrupper, föreläsningar, workshop och retreat för dig som är mitt i livet. En ny folder för våren kommer i januari, eller läs mer på hemsidan.

Kontakta oss

Präster

Ulla Löfgren, distriktschef, 555 670 37, 073-405 22 32
Attila Neumerker, 555 670 40, 0708-34 99 48
Carita Wigell, 555 670 39, 0708-72 56 70
Eija Alpimaa Magnusson, 555 670 53, 0709-30 20 25
Helena Stenhammar, tjl fr 1 jan 555 670 38, 0709-72 90 03
Carl Henrik Widlund, 555 670 52
Magnus Back 555 670 52, 0733-58 82 20

Diakon

Karina Gunnarsson, Kryckan Vallakyrkan, 777 80 90
Mona Tonkin 555 670 31, 0733-22 41 83

Församlingspedagog

Elisabet Hillbratt, 555 670 43

Barnverksamhet

Birgitta Ohlsson, Gertrud Eriksson, Helena Andersson, Carina Ekman, Anki Bokvist, 555 670 32, 555 670 47

Junior- och ungdomsverksamhet

Anna Andersson, 555 670 44

Musik

Catharina Ekeberg, vik. kantor, 555 670 13
Mikael Fahlstedt, organist, 555 670 12

Välkommen att fira advent och jul i Jordbro kyrka

1 söndagen i advent 30 november

kl 16.00 Gudstjänst med små & stora
"Hosianna, Davids Son"

Veronica Willner, Sara Bjäde, Katija Kujansuu, Per-Olov Hellström trumpet, Audite, Minisången, Musikalgruppen, barn och ungdomar från våra grupper. Adventskalender till alla barn Väggalmanackan "Året runt i Jordbro kyrka 2009". Kyrkfika & lotteri

Onsdag 10 december

kl 10.00 Småbarnsgudstjänst med Lucia
Veronica Willner, Sara Bjäde, Barbro & Ulla

Lördag 13 december

kl 17.00 Luciahögtid
Audite, ungdomar, Sara Bjäde,
Veronica Willner. Lussefika kl 16.00

3 söndagen i advent 14 december

kl 16.00 Gudstjänst med nattvard
"Bana väg för Herren"
Carl Henrik Widlund, Sara Bjäde,
Grödinge kyrkokör, Ronney Magnusson
Söndagsskola 4-12 år

Onsdag 17 december

kl 12.00 Soppa på musik
"Det lider mot jul"
Niclas Steeve och Ulrika Zettersten

Julafton 24 december

kl 11.00 Samling vid krubban alla små & stora.
Veronica Willner, Sara Bjäde,
Camilla Grönwall, sång,
Kristina Sjöholm, violin

Juldagen 25 december

kl 07.00 Julotta – Jesu födelse
Carl Henrik Widlund, Per-Arne Hedin,
solist, Audite, Sara Bjäde

Trettondedag jul 6 januari

kl 16.00 Kom, lyssna och sjung
Julsånger från hela världen
Audite, ensemble ur Österhaninge kyrko-
kör, Sara Bjäde, Mikael Fahlstedt,
Veronica Willner

Söndag 11 januari

kl 16.00 Gudstjänst med små & stora
Carl Henrik Widlund
Barn och ungdomar från våra grupper.
Julgransplundring

För barn och unga

Babyrytmik

för föräldrar och barn 0-2 år.
Ett musikaliskt sätt att komma nära sitt barn. Tisdagar kl 10.00-11.30
Anmälan: Sara Bjäde, 504 100 65.

Minisång 4-6 år

Vi äter mellanmål tillsammans, sjunger och spelar. Onsdagar kl 14.30-15.30
Anmälan: Sara Bjäde, 504 100 65 eller
Barbro Widarsson, 504 100 67.

Musikalgrupp 7-12 år

Vi gör en musikal! Sång – musik – drama
Tisdagar kl 16.30-18.00
Anmälan: Sara Bjäde 504 100 65.

Välkommen på 1 års dopfest!

Dopfest för alla barn som döptes under år 2008.
Jordbro kyrka
lördag 24 januari.
Brev med inbjudan kommer till alla berörda, men boka gärna in dagen redan nu.

Kontakta oss

Veronica Willner, präst och distriktschef,
073-25 91 50

Carl Henrik Widlund, präst,
0734-28 22 66.

Katija Kujansuu, diakon,
0734-38 36 76, 504 100 66

Sara Bjäde, kantor, 504 100 65

Ulla Sunesson, assistent i församlings-
arbetet, (barnverksamhet, vuxengrupper),
504 100 67

Barbro Widarsson, förskollärare,
504 100 67

Maria Larsson, fritidspedagog,
504 100 67

Maria Helena Karlqvist,
vik. församlingsassistent (ungdoms-
verksamhet), 0768-83 80 29

Maria Olofsson, tj.led.

Vaktmästare, 504 100 60

Medan de var i Betlehem, var tiden inne för Maria att föda, och hon födde sin son, den förstfödde. Hon lindade honom och lade honom i en krubba, eftersom det inte fanns plats för dem inne i härbärgat.

Gudstjänster i advents- och jultid

Vi firar gudstjänst varje söndag kl 11.00 och kvällsmässa varje torsdag kl 18.30.

1 i advent 30 november

kl 11.00 Gudstjänst Per Hilmer Larsson, alla körer, Boo Egebjer, saxofon.

Syföreningens julbasar

kl 18.00 Adventskonsert med Vislustan

Onsdag 3 december

kl 19.00 Kammarmusikafton. Ylvali Ziiliacus, viola, Sholto Kynoch, piano

2 i advent 7 december

kl 11.00 Gudstjänst Mikael Gyllstedt

Lördag 13 december

kl 16.00 och kl 18.00 Luciafirande

Stora kören och Ungdomskören

Per Hilmer Larsson, Ann-Christine

Wilund, Kamilla Arlestrand

3 i advent 14 december

kl 11.00 Gudstjänst med nattvard

Per Hilmer Larsson

Onsdag 17 december

kl 19.00 Konsert "Inför julen"

Söderstråket, Per Waldheim, tenor,

Michael Ullgren, dirigent

4 i advent 21 december

kl 11.00 Sammanlyst till S:t Eskil

Julafton 24 december

kl 11.00 Samling vid krubban

Mikael Gyllstedt

Juldagen 25 december

kl 07.00 Julotta

Per Hilmer Larsson, musik

Annandagen 26 december

kl 17.00 Julens budskap i ord & ton

Mikael Gyllstedt, Ann-Christine Wilund

Söndag 28 december

kl 11.00 Gudstjänst. Per Hilmer Larsson

Nyårsafton 31 december

kl 17.00 Nyårsbön

Per Hilmer Larsson

Jan Lindberg, flöjt m.fl.

Nyårsdagen 1 januari

Kl 18.00 Sammanlyst till S:t Eskil

Trettondedag jul 6 januari

kl 11.00 Temagudstjänst med julspe

Barnköreerna, Per Hilmer Larsson,

Ann-Christine Wilund,

Kamilla Arlestrand

Julbasar

Efter gudstjänsten den 30 november är det julbasar i Vendelsö kyrka. Syföreningen säljer sina fina arbeten.

Musiklunch

Tisdagar kl 12.00-13.00 med lunch till självkostnadspris och ett kortare musikprogram. För program, se hemsidan.

Datum: 9 december och 13 januari.

Luciahögtid

På luciadagen den 13 december kl 16.00 och 18.00 firas luciahögtid med luciaspel följt av ett traditionellt luciatåg. Stora kören och ungdomskören kommer att medverka under ledning av Kamilla Arlestrand och Ann-Christine Wilund.

Barn- och ungdoms- verksamhet

Startar vecka 3, Anmälan tel 448 38 35

Babymassage

Samverkan med BVC Vendelsö

måndag och torsdag kl 10.00-12.00

Öppen barn- och föräldragrupp 0-5 år

Måndag – torsdag kl 9.00-11.30

Juniorer 10-12 år

Tisdag och torsdag kl 14.00-16.00

Fritidsgrupp 7-11 år

Tisdag och torsdag kl 13.00-16.00

Fritidsgrupp 7-11 år

Måndag och onsdag kl 13.00-16.00

Äventyrsgruppen 12-14 år

OBS! Bara för grabbar!

Tisdag kl 15.30-17.30

QV Ungdom, från 14 år

Torsdag kl 18.30-21.00, start 11.9

Tjejgrupp

För tjejer i åk 6. Vi träffas på onsdagar

kl 15-17. Vi pysslar, samtalar, fikar och

har roligt tillsammans. Ledare är Julia

Presno, diakon tel 0733-39 21 44,

08-448 38 32.

Körer

Gillar du att sjunga?

Anmälan tel 448 38 31, start v. 3

Lilla kören 5-6 år

Måndag kl 15.30-16.00

Mellankören åk 1-3

Tisdag kl 16.00-16.45

Stora kören åk 4-6

Tisdag kl 18.00-19.00

Ungdomskören, 13-18 år

Måndag kl 18.00- 19.30

Vendelsö körensemble

Fredag kl 18.30-20.30

Hagagården

4 december kl 14.00 Trivselträff

"Jazztoner i adventstid" Ulrika Goliats

Fredriksson och Anders Lindgren

11 december kl 14.00 Andakt

Kontakta oss

Per Hilmer Larsson, distriktspräst

tel 448 38 33, 0708-34 99 54

Mikael Gyllstedt, ungdomspräst

tel 448 38 37, 0708-85 37 78

Julia Presno, diakon

tel 448 38 32, 0733-39 21 44

Ann-Christine Wilund, kantor, vuxen-

kör, tel 448 38 31, 070-746 73 82

Kamilla Arlestrand, kantor, barnkörer

tel 448 38 31

Henrik Stenman, församlingspedagog

tel 448 38 34, 076-20 75 534

Britt Lindberg, förskollärare och före-

ständigare, tel 448 38 35, 073-154 38 35

Ninni Winberg förskollärare och för-

samlingsassistent, tel 448 38 35

Susanne Kumlin, barnskötare,

tel 448 38 35

Kyrkvaktmästare, tel 448 38 30

Tankar om bön

*"Genom stillhet och förtröstan blir ni starka", säger profeten Jesaja.
Vi behöver stillheten för att samla kraft att läka vårt söndrade jag.
Kraften är till för att älska vår nästa och kritisera det kärlekslösa i samhället.*

Min lärare i teologi, Per Frostin, talade ofta om att den kristna tron handlar om växelverkan mellan stillhet och styrka, mellan bön och handling. I den latinamerikanska och sydafrikanska befrielsesteologin betonas just denna livsrytm.

Vår reformator Martin Luther menade att den kristna människan inte lever för sig själv utan i Gud och i sin nästa.

Bönen är inte till för att göra oss än mer inkrökta utan är ett sätt att öppna oss för sammanhang som går utöver oss själva. Bönen hjälper oss att upptäcka verkligheten, Guds verklighet. Med börens hjälp kan vi se med Guds blick på vår nästa, på skapelsen och på oss själva.

Alltför ofta bryts rytmen sönder. Några av oss väljer en stillhet utan styrka. Då riskerar bönen bli en övning i självisk fromhet och världsflykt.

Andra väljer styrkan utan stillhet. De tar sitt ansvar på största allvar men utan stillheten riskerar styrkan att bli till kramp och moralism.

Birger Norman skriver i dikten "Nollpunkt":

Är det politik
att bedja?
Nej, det är inte politik,
det är inte ens
moral.
Att bedja är
att bli en hundnos
i världen.

En hund har ett fantastiskt luktsinne och kan registrera minsta lilla skiftning. En hund nosar som bekant också tätt vid marken.

"Vi ber om att höra det rop du har hört, förstå den nöd du har förstått och tjäna den mänsklighet du har tjänat", som det heter i nattvardsbönen.

Helle Klein

Trådlöst

Bön är gratis
Ständig uppkoppling
Be när, var och hur du vill

Fri support i alla församlingar
www.osterhaningeforsamling.se

Svenska kyrkan
ÖSTERHANINGE FÖRSAMLING